

SZEMINÁRIUMI ZÁRÓDOLGOZAT

AZ IFJÚSÁG NYELVHASZNÁLATA
(Diáknyelvi vizsgálatok szakmunkástanulók körében)

Készítette: Rinyuné Varga Judit
III. magyar levelező
2001: április

TARTALOMJEGYZÉK

1. A témaválasztás indoklása	1
2. Az ifjúsági nyelv	3
- Történeti áttekintés	3
- Az ifjúsági nyelv alaki sajátosságai, jelentéstana, frazeológiája	5
- Az ifjúsági nyelv elhelyezkedése, jellemzői a mai fiatalok szókincsében	6
- Az ifjúsági nyelv egyik válfaja: a diáknyelv	7
- A diáknyelv témakörei	10
3. Az ifjúsági nyelv vizsgálata a szakmunkástanulók nyelv- használatában	12
a) szinonimagyűjtemény	12
b) a gyűjtött anyag rendszerezése	19
4. Összegzés	30
5. Felhasznált irodalom	33
Melléklet	34

A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA

Mit jelent ^adiligenter frekventálni az iskolát^b? Ezt a tréfás-ironikus kifejezést Petőfi Sándor idejében - mert az ő Deákpályám című verséből való az idézet - minden latinul tanuló iskolás megértette: szorgalmasan látogatni az iskolát. Ma magyarázni kell ezt a sort s a hozzá hasonló kifejezéseket. Az idő tájt, de még utána is jó száz évig, a diákság nyelve elkülönült az ifjúság más rétegeitől, leginkább sajátos szókincsével. Az utóbbi évtizedekben - a társadalom osztályviszonyainak kiegyenlítődéssel - elmosódtak azok a különbségek, amelyek a diáknyelv és a nem diák fiatalság nyelve között mutatkoztak.

Ma a nyelvészeti szakirodalomban csak az ifjúsági nyelv keretén belül esik szó a diáknyelvről. A szakemberek véleménye szerint nem ártalmas, inkább hasznos, az anyanyelvet gazdagító nyelvi réteg az ifjúsági nyelv, mert természetes, szemléletes, játékos és szellemes. De nem szabad beszennyeződni hagyni, mindenképp vissza kell szorítani benne a durva, a trágár és a tolvajnyelvi szavakat." (P. Kovács 1993. 161. o.)

Mint gyakorló pedagógus fontosnak tartom az ifjúsági nyelv, ezen belül a diáknyelv alapos megismerését.

Már gyermekkoromban is érdekelt, hogyan beszél a korosztályom, a fiatalság. Milyen kifejezéseket használnak a különböző korú és különböző helyen élő tanulók, miért akarnak elkülönülni a többi társadalmi rétegtől. Ez az érdeklődés egyre inkább fokozódott bennem a hosszú évek tanítási gyakorlata során. Többféle középfokú intézményen tanítottam, így alkalmam nyílt arra, hogy megismerhessem a különböző származású és különböző műveltségi szinten élő fiatalság nyelvezetét.

hó? ind. jelent. nem tartalmosa

Természetesen ez a dolgozat így nem teljes, nem ad tükröt a társadalmunk fiatalságáról. De a felhasználható irodalom olyan gazdag és kimeríthetetlen, hogy akár több tanulmányt is kitölthetne, különösen az összehasonlítás. Ahhoz, hogy megértsük tanítványainkat, ismerni kell nyelvüket, szóhasználatukat, kifejezéseiket, hiszen nap mint nap találkozunk velük az iskolában.

"A pedagógus arra törekszik, hogy minél alaposabban megismerje tanítványait, s a megismeréshez a nyelvi megnyilvánulások értékes adatokat szolgáltatnak." (Édes Anyanyelvünk 1989. 1. sz. 13. o.)

2. AZ IFJÚSÁGI NYELV

A szó- és szóláskészlet állandó változását és divatáramlatait egy napjainkban sajátosan kifejlődött és általánosan elterjedt, erős kisugárzású zsargonszerű rétegnyelven, az ún. ifjúsági nyelven tanulmányozhatjuk és értékelhetjük tanulságosan.

a.) Történeti áttekintés

Az 1960-as években és a 70-es évek elején nyugodtan leírhatták és elmondhatták, hogy a fiatalok szűkebb csoportnyelvei egybeolvadtak, korábbi rétegnyelvei egybemosódtak, az ifjúság többé-kevésbé egyformán beszél. A kialakulásában lélektani, társadalmi, iskola- és ifjúságpolitikai tényezők játszottak közre. Olyan írások jelentek meg, amelyek egyformán rámutattak e rétegnyelv erényeire és hibáira. Egyfelől a szinonimagazdagság, játékos szóalkotások, szemléletes kifejezések, tréfás szólások jellemzik szókészletüket, kifogyhatatlan találékonyság a becézésben, a ragadványnevek létrehozásában, az intézmények és helyek elnevezésében. Másfelől pedig az argó és a tolvajnyelv szavainak nagy száma, az ízléstelenségek, durvaságok, cinikus kifejezések jellemzik.

A fiatalság elégedetlen mindennel, ami megszokott, lelkesedik az újért, vonzódik a szokatlanhoz, a rendkívülihez, a szabálytalanhoz. Ez magyarázza a fiatalok érdeklődését, sőt rokonszenvét a társadalmon kívüli és alatti rétegek iránt, ezért tetszik és imponál nekik a "vagányság".

Ilyen tolvajnyelvi eredetű szavak: cucc - holmi, bunyó - verekedés, zsuga - kártya, csörög, ráz - táncol, surranó - cipő, klafa, frankó, haláli, oltári, klassz - jó, csaj - lány, hapsi, ürge, tag, pacák, krapek - ember stb.

E nyelvhasználatnak legfőbb jellemzője a gyors változás, a szinonimasorok igen gyors növekedése.

Az új szavak elterjedése is igen gyors: a fővárosból, azután a nagyvárosokból hamarosan bekerülnek a kisebb városok és községek nyelvhasználatába a bejáró tanulók és a kollégiumok diákjainak a közvetítésével.

A fiatalok, diákok szókincsére, szóhasználatára már régen felfigyelt a nyelvtudomány.

A régi diáknyelv szótárszerű feldolgozásával először Dobos Károly foglalkozott.

1888!

1989-ben jelent meg A magyar diáknyelv szótára című munkája.

Az 1960-as évektől több tanulmány és cikk foglalkozott ezzel az életkori nyelvvaltozattal. A Magyar Nyelvőr 1964-ben hirdette meg pályázatát: Hogyan beszél a mai ifjúság? címmel.

1972-ben egy jugoszláviai magyar nyelvésznek, Matijevics Lajosnak is megjelent egy kiadványa a vajdasági magyar diáknyelvről.

Az Anyanyelvápolók Szövetsége 1992-ben pályázatot hirdetett Hogyan beszél ma az ifjúság? címmel.

Kiderült, hogy a 80-as, 90-es évek ifjúsági nyelvére is jellemző a játékosság, az ötletesség, viszont káros jelenségek is bőven tapasztalhatók, ilyen a durvaság, a trágárság.

b.) Az ifjúsági nyelv alaki sajátosságai, jelentéstana, frazológája

Az ifjúsági nyelv szavai között igen sok az argó szókincsére emlékeztető ismeretlen eredetű, idegen hangzású, illetve játékos alkatú és hangulatú szó. Mellettük azonban jellemző és jelentős a köznyelvi szavak, kifejezések új értelmű használata is. A jelentésváltozásban megnyilvánuló folyamat, a képzettársítás láncá legtöbb esetben jól nyomon követhető.

- Pl.: csöves: 1. Eredetileg építkezéseknél, betoncsövekben meghúzódo, megbúvó, ott tanyázó hajléktalan, csólakó.
2. Csavargó, vagány.
3. Hetvenkedő, nagyhangú fickó, aki "mindenben benne van".
- fejre áll: Autóval, motorral felborul - baleset éri - lezuhan - elesik - megsebesül

Egyszerűbb, közvetlenebb jelentéskapcsolatok: pl. tankol - iszik, lelécel - elmegy, elsiet, meglóg, elszökik, csörög - táncol, szerelés - ruha, toll - haj.

A fiatalok kedvelik a szóróvidítéseket, mozaikszavakat. Pl. diri, fagyí, doli, doga vagy dolga, föci, ruci, naci, tancsi, pulcsi, Balcsi, dolcsi, matek, cerka, Merci, kösz, szia,...

Az ifjúsági nyelv sajátos szókincsének legfontosabb fogalomcsoportjai a fiatalok szemléletmódjára, életvitelére és érdeklődési köreire jellemzők: testrészek, evés-ivás, étel-ital, külső megjelenés, ruházat, hajviselet, iskola, közlekedés, technika, gépek, pénz, szórakozás, verekedés, nő, szerelem stb.....

c.) Az ifjúsági nyelv elhelyezkedése, jellemzői a mai fiatalok szókincsében

Az ifjúsági nyelv az életkori nyelvváltozat közül a tolvajnyelv és a bizalmas társalgási stílus között helyezkedik el.

Az "ifjúsági" elnevezés nem a legszerencsésebb, ugyanis szókincsét nemcsak a fiatalok használják, hanem (ritkábban, ugyan) az idősebb korosztály is alkalmazza.

Értelmiségi fiatalok, egyetemisták, városi és vidéki dolgozó fiatalok beszédében egyaránt találkozunk ifjúsági nyelvi szavakkal.

Idegen szóval nevezik még ifjúsági argónak, szlengnek vagy zsargonnak. Az ifjúsági szóhasználatnak és szóalkotásnak az indítóoka nem annyira a titkosság (mint a tolvajnyelvben), hanem az ifjúsági csoporthoz való tartozás.

Mint ahogy az öltözködésben és a divatban, ugyanúgy nyelvében is szereti az újat, a szokatlant, a rendkívülit. Ezzel magyarázható, hogy vonzódik a társadalom alatti rétegekhez, ezért olyan erős a tolvajnyelv hatása az ifjúság beszédére. Szókincse rendkívül gazdag szinonimákban.

d.) Az ifjúsági nyelv egyik válfaja: a diáknyelv

Az ifjúsági nyelv egyik válfaja a diáknyelv. A diáknyelv valójában csoportnyelv. **Kialakulását** segítette a tanulók közösségeibe, csoportokba tömörülése.

Jellemző rá a játékosság, az ötletesség, de szerepet játszik a tréfálkozás, a vidám hangulat, a diákos csínytevés, néha az utánzás, a gúnyolódás és a vagánykodás.

A diáknyelv **szókincse** a diákélettel kapcsolatos tárgyak, fogalmak megnevezéséhez kötődik. A tantárgyak játékos megnevezése, az érdemjegyek különféle elnevezése, a diákélet szórakozásainak tréfás megjelölése adják a diáknyelv jellegzetes hangulatát, humorát.

A **tantárgyak** elnevezésére a következő szavakat használják: pl.: **fizika** - fika, fici, fizikusz, **matematika** - matek, gyöktan, mat., **nyelvtan** - nyefi, nyeli, nyögtan, nyanyanyelv.

Az **érdemjegyek** közül a "legnépszerűbb" az **egyes**. Pl.: ág, aprófa, árboc, balta, bot, bukta, ceka, cölöp, fenyő, jegenye, fa, száлка.

Az ifjúsági nyelv szókincse állandóan változik, mozgásban van. Szókincsében találunk idegen eredetű elemeket, belső szóalkotásokat, sajátos képzésű szavakat, szóösszetételeket.

A diáknyelvi képzésben a szó jelentése általában nem változik, csupán játékos hangulatot, színezetet kap a származék. Éppen ezért a **névszóképzést** kedvelik különösen, főleg a **kicsinyítő képzőket**. A kicsinyítő képző mindig a szó csonkított tövéhez, általában az első szótaghoz járul. Gyakori a **-ci** és a **-csi** képző használata.

Pl.: törci - történelem, zaci - zálogház, ruci - ruha, naci - nadrág, pulcsi - pulóver, dolcsi - dolgozat, dollár.

A köznyelvhez hasonlóan az ifjúsági nyelv is kedveli az **-i képző** használatát. Szerepe a kicsinyítés, becézés. Pl.: csoki - csokoládé, fagyi - fagylalt, kori - korcsolya, cigi - cigaretta, nyugi - nyugalom, szimpi - szimpatikus, Merci - Mercedes.

A köznyelvben is elényesző számban jelentkező **-ó, -ő képző** segítségével főleg kedveskedő rokonsági neveket és keresztneveket képeznek. Pl. apó, anyó, báty, bratyó, Kató, Sanyó.

bratuzdeli nem? ↓

Meglehetősen ritkán találkozunk az **-a, -e** kicsinyítő képzővel pl.: anya, apa, néne, az ifjúsági nyelv sem alkalmazza gyakran. Pl.: doga - dolgozat, szotyia - napraforgó, szotyola.

A köznyelvben leggyakoribb kicsinyítő képző a **-ka, -ke**, a diáknyelvben kevesebbszer fordul elő. Pl.: cerka - ceruza, szurka - gól, lövés.

A **-kó** képzőre is kevés példa akad a köznyelvben, pl.: pejko, szánkó. A diáknyelvben: spinkó - nő, szecsko - Széchenyi Könyvtár.

A köznyelvben kicsinyítő képző és melléknévképző a **-si**. Pl.: töksi, vaksi, buksi, a jassznyelvben csak főnévképző, de a játékos, gúnyos színezetét itt is megőrizte. Pl.: nyaksi - nyakkendő, kuksi - szem, hapsi - barát főnév, mely a haver szó származéka, a szó v-je p-vé alakult.

Az **-u** kicsinyítő képző sem olyan népszerű. A köznyelvben pl.: apu, anyu, Icu, az ifjúsági nyelvben: fizu - fizetés, figyu - figyelem.

Az **-us** képző köznyelvi származékai: anyus, apus, Etus, a diáknyelvben ritkábban találkozunk ezzel a képzővel is, pl.: butus - buta, kutyus - kutya, bratyus - báty.

A diáknyelvnek van egy olyan szóalkotási módja, mely a köznyelvben nincs meg, a képzés és a rövidülés határterületén mozog. Ez úgy történik, hogy azokban a szavakban, melyeknek a második szótagja kicsinyítő, becéző képzővel végződik mégpedig **-i, -o, -u, -a** magánhangzóval, ott a szó megrövidül, és egyben kicsinyítő képzős származéknak is tekinthető.

Ilyenek pl.: **-i** képzővel: paci - páciens, szeni - szenilis, pedi - pedikúr, kondi-kondíció

- **ó** képzővel: filó - filozófia, puló - pulóver, sevró - Chevrolet

- **u** képzővel: szitu - szituáció, figu - figura.

A **szóösszetétel** sem ritka módja a szókincs bővítésnek. A hangulatukban, jelentéstartalmukban egymáshoz nem illő szavakat illesztnek össze. Pl. dilikokárda - buta ember, északbajn - futballbíró, hájtorony- kövér.

Gyakran műszaki ihletésűek: pl. gyalogszörös - macska, macskabenzin - tej, macskabenzinkút - tehén.

Meg kell említeni az **újszerű igekötős igéket**. Pl.: lebóg - kudarcot vall, kitikkad - meghal, ráfázik - pórul jár.

Kedvelik a **játékosan alkotott tulajdonneveket**. Pl.: atomanti - fizikatanár, csatamanci - történelemtanár, klóranyó - kémia tanár.

A nyelvi fantázia, a diákos finto alkotta kifejezések. Pl.: bolhabusz - kutya, úszógumi - háj, zsírpárna, tundrabugyi - meleg alsó, birkavári - buta.

Ezek az argónyelvi, diáknyelvi elemek időnként feltűnnek a szépirodalmi stílusban is. Régebben ritkán, de az utolsó két évtizedben egyre gyakrabban találkozunk jasszos szavakkal, kifejezésekkel regényekben, novellákban és drámákban.

e.) A diáknyelv témakörei

A diákszókincs vizsgálatokor a következő **témaköröket** állapíthatjuk meg.

1. Az iskola intézményei, részei
2. A tantárgyak és velük kapcsolatos felszerelések nevei
3. Elégtelen, illetve a bukás megjelölései
4. A tanítási órán történt események elnevezései
5. Az egyéb, órán kívüli tevékenység elnevezései

1. Az iskola intézményei, részei

- az iskola általános megnevezése: sulij, sulaj, sulesz, skóla, fogda, börtön, isi
- az iskola egyes részeinek elnevezése: koly, kolesz - kollégium, tancsi - tanulószoba, moslékos, vályú - ebédlő
- ételnevek: tejbepapi - tejbegríz, zsíros deszka - zsíros kenyér

2. A tantárgyak és velük kapcsolatos felszerelések nevei

- A tantárgyak nevét lerövidítik és kicsinyítő képzővel látják el. Pl.: nyefi, nyevi - nyelvtan, törti - történelem, gyakszi, gyaki - gyakorlati foglalkozás, föci- földrajz.
- Több -tan utótagú összetett szót is találunk, a tananyag egy részére utalnak a humor kedvéért. Pl. dögtan, dudvatan - biológia, búztan - kémia.
- Felszerelési és egyéb tárgyak elnevezései között is sok becézett alakot találunk. Pl.: cerka - ceruza, vonca - vonalzó, bizi - bizonyítvány, racska - radír, tasi - táska, doli, doga - dolgozat, röpcsi - röpdolgozat.

3. Az elégtelen, illetve a bukás megjelölései

- Elégtelen: peca, bot, karó, fecsa, balta, fenyő, jegenye, furkó
- Egyest kap: beszéd, cövekel, bekapja a horgot
- Megbukik: elhasal, konyec, hurok
- Javítóvizsgára készül: nyári egyetem

4. A tanítási órán történt események elnevezései

Többségük a feleléssel és a tanári kérdésekkel függ össze. Pl.: cidrizik, citerázik - fél a feleléstől, pikkel rá, rászáll - a tanár állandóan egy tanulót kérdez, mázli, megúsza - nem feleltették.

5. Egyéb, órán kívüli tevékenység elnevezései

Lehet legális illetve tiltott cselekedet.

- Legális események: hegyi beszéd - az igazgató, osztályfőnök rendszerint korholó beszéde
- Tiltott tevékenység elnevezései. Tekintélyes részüket a dohányzás kifejezései adják: Pl.: cigaretta - cigi, bagó, fűstrúd, dekk, csikk, óra előtti másolás - kottázás, másolandó füzet - kottafüzet, ha a tanuló nincs bent az órán - lóty fityeg, oson.

széjjel anyag?

3. AZ IFJÚSÁGI NYELV VIZSGÁLATA A SZAKMUNKÁSTANULÓK NYELVHASZNÁLATÁBAN

a.) Szinonimagyűjtemény

1. A család

anya: anci, anyus, mather, mutter, multi, cicka, cika-cika, ésnya, édsanya

apa: father, vater, papus, apuci, apus, api, édesapi, papi, vati, éspa, öreg, édsapa

báty: bratyó, bátyus, bratyesz, bátyó, bratyus

húg: hugi, hugica, kicsi, hugocska

nagymama: mamus, nyanya, mamóka, öreglyány, mama, mamucika, vén szipirtyó, mamuska, mamcika, mami, nagyí

nagypapa: nagypapi, tata, pap, öreg harcos, nagypapus, nagyvater, papóka, papa, papi

nővér: nőni, nővérke, nőrcsi, nagytesó, nőő

öcs: öcskös, öcsi, kicsi

testvér: tesó, tesóka

unokatestvér: uncsi, uncsitesó, unci, kuzin, unokatesó

2. Az étkezés

burgonya: kolompér, krumpli, krompé, pupu, krompi, pityóka

éhes: kajás, korog a bélem, üres a bele, gyomros, zabás, alultáplált, koplal

eszik: túr, kajál, burkol, zabál, dürmöl, tömi a burát, habzsol, tömi a fejét, fal, tömi magát, bekap valamit, falatozik, lakmározik, majszol, töm

étel: kaja, tápanyag, zaba, eledel, elemózsia, harapnivaló, hami

iszik: tankol, piál, feltölt, vedel, kortyol, öblít, iszogat, meghúzza a poharat, hörpint, gigázik, nyel, pityókázik, butykol, zúrból

ital: innivaló, pia, szomjoltó, itóka, drinking, lé, lötty

jó ízű étel: ehető étel, jó kaja, fincsi, király, fini

jóllakott: tele van, bekajált, tele van a bél, tele a bendő, bepakolt túltelt, kipukkan, túltáplált, telipocak, jótzabált, belakott, beevett

mákos tészta: hangyás tészta, fogtömő, hangyafészek

rosszízú étel: szar kaja, moslék, paraszt kaja, kula kaja, hányadék, pocsek, mérgezés

sütemény: desszert, süti, kalács, tepsis

3. Az iskola

angoltanár: idegen, Candy (kendi), teacher, ülő bika, English teacher, Csicsolina, Ms. Lady

asztalos: fakabát, szúvadász, faragó, négy lábú, ács, barkácsoló, gyalus, fafaragó,

bizonyítvány: bizi, diák-jogsi, bizonyhitvány

büfé: büfi, büfögő, kajázda, kajázó, büffencs, büf

ceruza: cerka, írőhenger, penta, grafit

colostok: egyenes, mérő, mérőrúd, centis, vonalzó, tokos, coli mérce, zárda, csuklósmérce, hajtogatható mérőszalag

csöndes tanulás: magolás, kussolás, szilencium, szili, sziló, agytankolás

dolgozat: felmérő, doga, fecni, duga, dolgi, esszé, Zh, témazár, doli

ebédlő: kajázda, kajálda, karám, kajázó, nyálcsorgató, látszatvendéglő, válu, menza

egyenes (osztályzat): karó, peca, dugó, vessző, fa, bot, karesz, konca, faló, horog, csikó

ellenőrző: kék füzet, ellenző, jegytároló

felelés: kínlasztás, kérdezz-felelek, tudományátadás, kínládás, pofázás, kihallgatás, szívás, szelelés, fagyasztás, faggatás

festőlétra: gólyaláb, mászóka, lajtorja, mázolóállvány

fizika: fizka, fiziksz, fika, fizi, fizus, gravitáció

fizikatanár: fizikatanci, IQ vadász, vörös tollpihe, fizikus, fikatanár, Fizimiska

földrajz: földgáz, föci

földrajztanár: földgáztanár, föcitanár, Térképes Jack

gyakorlat: gyakszi

gyakorlatvezető: felügyelő, gyakszivezető, gyakszivez, oktat, gyakfő, főnök, gyagya, gyakszifelügyelő, börtönőr, gyakvezető, mester, gyakvez

gyalu: simító, nyeles kés, forgácsoló, háncsoló

házi feladat: h.f., házi, háef, háztáji feladat, lecke, otthoni munka

hiányzás: lógás, kimaradás, pihenés, suliundor

igazgató: igi, diri, izgató, igifő, nagyfőnök, góré, sas, főnök, igó

ipari tanuló: iparis, genyszter, inas, melós

irodalom: irci, rohadalom, ircsi
irodalomtanár: ircitanár, könyvmoly
iskola: isi, sulí, suló, börtön, skola, tanoda, gettó, zárda
javítóvizsga: pótvizsga, jv., mentő, kánpad
kalapács: ütőbot, balta, fejsze, szögbeverő, kenyérgőzős
kettes (osztályzat): görbül, hattyú, görbe, jó mert már görbül, béla, hullámocská, csikó
kollégista: kolis, koleszos, bentlakó, dutyis
kollégium: kóli, kolesz, kolostor, diákfogdá
kőműves: kőműves, majteros, téllárákó, építő, Kőműves Kelemen, malteros, építész,
Mekk mester, sziklaszabó, szobrász, faldoktor, tatároz, kőmérges
lakatos: latyafos, kulcsos, vasas
matematika: matek, számtan
matematikatanár: matektanár, Mr. Tudálékos, IQ harcos
megbukik: meghúzzák, bukott számár, elhúzzák, megrántják, bukfénc, buksza, bukott
német: deutsch, náci órá
némettanár: deutschtanár, Mrs. Jagermeister, Herr Hitler
nyelvtan: nyefa, nyelvosóra, nyefi, gramí, nyeci
nyelvtantanár: nyefatanár, gramitanár
okos tanuló: tudálékos, okoská, könyvmoly, nyális, puncsos, okostojás, tudós, kisokos,
zseni, fejes, kis buzgó, nyaligép, agy, nagy ész, agyas, dr. agy
orosz: ruszki, muszka
orosztanár: ruszkitanár
osztályfőnök: oszi, oszi fő, ofő, boszi, banya, oszt.fő
radár: racská, gumi, radar, racsek, recská
röpdolgozat: röpdoga, cetli, röpi, röpi dugá, repcsi, egyesmentő
segédmunkás: csicská, kiségitő, pakoló, segédanyag, sm-es, KM-kás, span
sikeres vizsgát tesz: átment, mázlista, átvészél
számítástechnika: szám.tech., info
számológép: gép, kompjúter, pötyögő, zsebketyere, pötyögtető, pötyi, kalkulátor
tanár: tancsi, púp, oktató, fejes, tanci
tanulás: agytágítás, agyfárasztás, felkészülés, agyfejlesztés, kínlódás, agytankolás,
fejtágítás
testnevelés: tesi, izomkínzás, izomnövelés, katonai kiképzés

testneveléstanár: izomagyú, tesitanár, rabszolgahajcsár

történelem: töri, törçi

történelemtanár: törítanár, törçitanár, hóhér, hentes, szadista, Csatamami, régész

villanyszerelő: elektromos ember, pózنامajom, szikra-amper, ampervadász, drótkezelő, villanyelektra, körte, szikrabohóc, pózناhuszár, oszlophuszár, amperpatkány

4. Az öltözködés, ruházat, megjelenés

alacsony: pöttöm, csepp, törpe, smal, kicsi, törpicur, dugóhúzó, seggdugasz, nyumi, töpszli, tökmag, mélynövésű

alsónadrág: gaty, boxer, gatyá, gatyész

bugyi: tanganyika, tanga, tundra, bugyog, tingi-tangi, tangesz

cipő: topánka, csuka, lábdugó, surranó, lábszagtartó, saru, kalucsni, szartaposó, holdjáró, kurvarobogó, gamó, cipellő, lábszagosító

divatos (ruha): jó szerkó, csini, baró, flancos ruha, csicsás ruci, frankó, vagány, dögös, menő, jó ruci

dzseki: kabát, cumó, szélvédő, szélfogó, lajbi, mente

farmer: jeans, naci, fari, dszinci

fej: tök, búra, koponya, agy, kobak, hólólyag a nyakon, dinnye, kuksi

fenék: picca, hátsófél, popsi, segg, far, seggport, hátsó, koffer, lökhárító

kar: szárny, izombot

kövér: dagi, hájmaláj, dagadék, koca, se széle se hossza, zsírgaluska, duci, melák, gömböc, pufi, dagadt, hájas, hájpacnyi

láb: futómű szipka, pata, csülök, sonka, taposó, ropi, földtaposó, mankó, szipka, szartaposó

magas: nyurga, langaléta, létra, colos, égimeszelő, hosszúpuska, jegenye, colostok

melegítő: mackó, szabadidő, melcsi

mell: lökhárító, cici, csöcs, cickó, csecs, duda, tógy, tejgyár, tejesarnok, lufi, pufi, bögy, cickó-mickó, tüdő

melltartó: melltajtó, kantártartó, csecsfék, cicktartó, csecskantár, cicitartó, cicifix, csecstámasztó, kosaras mellemelő

nadrág: gatyá, naci, gatyó, gatyész

nyakkendő: nyaktekervény, póráz, nyakörv, nyaktekerészeti mellfekvenc, kötél, kutyalánc, kantár, nyakravaló

orr: nózi, ormán, takonygyár, taknyoló, szaglószer, tokmány, hefti

öltöny: kínos ruha, zubbony, kényszerzubbony, frakk, zakó, egyenruha, szmoking, overál

pénztárca: buksza, buxa, tárca, zsozsótárca, kassza, minitartó, létartó, kavicstartó

pulóver: pulcsi, puli

sál: nyaktekervény, sali, nyakbavaló, nyakszalag, nyakmelegítő, nyaktekertű, téli nyaklánc

sapka: sityak, sapi, sapek, tökfedő, satyesz, sapez, csapka, sisak

sovány: cérna, szopornyikás, gizda, gerezd, csontrakéta, gornyó, csontváz, sportgiliszta, nyúlgerinc

szemüveg: kukher, kukker, IQ növelő, pápaszem, négyszemű, bagolyleső, okulláré, üvegszem

zokni: zoknyi, búztanya, lábsapka, nedvszívó, zokó, zokesz, patakáró¹⁹

5. A szórakozás

Balaton: Balcsi, Bali

barát: haver, hapsi, span, cimbbora, cimbi

barátnő: csajom, cseléd, havernő

belépődíj: beugró, rezsi, perselypénz

bor: borocska, benzin, málnaszörp, gumibogyósörp, vörösvér, lé

cigaretta: dohány, ráknövelő, rákkaja, cigi, bagó, bagaretta, smog, spangli, csutak, dzsanga, ráketető, szipi, fehér ropi, fűszer, tüdőropi

cola: coca-cola, bambi

cukrászda: csemegézde, cuki, kövérítő

diszkó: didzsi, dizsi

diszkóba járó fiatal: didzsibe járó, bulis, diszkópatkány, dizsipatkány

fiú: faszi, hapsi, kan, srác, skac, csávó, krapek, tökös, fickó, pasi, kandúr, csődör, gádzsó, hapek

hány: rókázik, okád, kiteszi a taccsol, rókát fog, taccsol, kitaccsol, megadja magát

házbuli: buli, Banzai, babazsúr, zsúr

kerékpár: rojsz-rojsz, bicaj, drótszamar, bringa, binyigli, canga, cajga, brenga, kétkerekű, kecske, tekerő

labda: laszta, lasznyi, lasznya, laszti golyszli, pattogó

lány: cseléd, kurva, szuka, girl, csajszi, csaj, bige, ringyó, ribanc, nő, spiné, nőci, leányzó, liba, kanca

pálinka: erőspia, szeszko, pályinka, folyékony télkabát, pálesz, tüzes ital

részeg: be van baszva, piás, becsápol, bekmázott, kómás, mámoros, be van állva, itókás, korhely, ittas, iszákos, józanmentes, pityókás, tota, el van ájulva

sör: söröcske, ser, habzó lé, gyöngyöző életerő, büfiztető, árpalé, folyékony kenyér

táncol: rázza magát, csörög, rázza a rongyot, táncikál, dancel, veri magát, rop, ráz, vergődik, rütyözik, rángatózik, bugizik, ugrál, pörög

verekedés: bunyózás, kezelés, vergődés, harc, box, bunyó, balhé

6. Egyéb

becsap: átver, átvág, átejt, kicsesz, kitol, átráz

beleszeret: belezúg, behull, beleszik, belehabarodik, rá van állva, rá van izgulva

beszél: pofázik, durrog, dumál, karattyol, gügyög, csacsog, kotkodál, rinyál, dumcsizik, trécsel, jár a szápi, szövegel, pletykál, rizsázik, recseg, ugat

bűnöző: maffiás, betyár, törvénykivüli, mocskos, börtöntöltelék, gengszter, diler, rabló

csók: smaci, cuppantás, smárolás, puszi, szájból szájba lélegeztetés, nyálcsere, nyelvelés

elmegey: tá, lelép, lelécel, elhagy, felszívódik, itthag, elhúzza a csíkot, elhúz

finom: fincsi, jó, ehető, isteni, király

gyalogol: csattog, ballag, sétál, lábbuszozik, kolbászol, glappol, slattyog, mászik, sétafikál, kutyagol, talpal

ideges: idegbeteg, veri az ideg, tök ideg, fenn van a tantusz, bekrapál, bereccsen, idegroham éri, hangyás, idegroncs, piros bura

izgalmas: izgi, izgató, frankó

köszönőesi, üdvözlési formák: Csá, Cső, Csáo, Csövi, Helló, Csók, Pá, Háj, Szevasz, Csű, Csumi, Csöváz, Csű beléd, Szióka, Helóka, Csöri, Hi, Szia, Hali, Csóka, Csákó, Szeva

mérge: ideges, dühös, rosszbajos, durcos, pirka lett, paprikás, méregzsák

papírzsebkendő: psz, zsepi, pé-zsé, takonyfogó, zsenya

pénz: lóvé, mani, zseton, lé, zsozs¹, suska, kavics, lepedő, stex, lovetta, dohány, szezska, zsuga, rongy, summa, sastojas, zsozsetta, kő

prostituált: kurva, repedtsarkú, ribi, utcalány, prosti, szajha, rinya, ringyó, sarki

rendőr: zsarú, hekus, zsernyák, kopó, fakabát, kék ruhás szörnyecskek

rendőrautó: meseautó, szirénás, police kocsi, ninu-ninu, zsaruautó, vesztőkocsi, kék szirénás

szakítás: vége, szétválás, dobás, vége a dalnak

szegény: csóró, csóri, koldus, hajléktalan, kódus, nincstelen

szerelem: elmezavar, love, lāv, lamour, zsongás, "dúl a love"

b.) A gyűjtött anyag rendszerezése

Szóalkotási módok:

1. Szóképzés
2. Szavak, szókapcsolatok rendhagyó összetétele
3. Mozaikszó-alkotás
4. Szóvegyülés
5. Szórövidítés, rövidítéses továbbképzés
6. Elvonás
7. Szócsonkítás
8. Szóferdítés (-torzítás)
9. Szójáték
10. Ikerítés ("rímjáték")
11. Névadás ("beszélőnevek")
12. Népetimológia
13. Elavult (elavuló, régies) szó felelevenítése
14. Idegen nyelv utánzása
15. Tömbösítés
16. Hangfestés
17. Neologizmusok

1. Szóképzés

a.) Főnévképzés

alsónadrág: gatyó, gatyesz

anya: anci, anyus

apa: papus, apuci, api, papi

Balaton: Balcsi, Bali

báty: bratyó, bátyus, bátyó, bratyus

bizonyítvány: bizi

büfé: büfi, büffencs, kajázda, kajázó, büfögő

ceruza: cerka

cigaretta: cigi, bagó, szipi
cipő: surranó, saru
colostok: coli
cukrászda: cuki
csöndes tanulás: szili, sziló
dolgozat: dolgi, doli, doga
dzseki: cumó
ebédlő: kajázda, kajálда, kajázó
étel: kaja, hami
farmer: naci, fari
fej: kuksi
felelés: kínlasztás, kínlódás, pofázás, kihallgatás, szívás, faggatás
fenék: popsi
fiú: faszi, hapsi, csáv^d, fickó, hapek
fizika: fiszka, fika, fizi, fizus, fika
földrajz: föci
gyakorlat: gyakszi
hiányzás: lógás, kimaradás, pihenés
húg: hugi, hugica, húgocska
igazgató: diri, igi, igó
irodalom: irci, ircsi
iskola: isi, sulı, suló
ital: itóka
kerékpár: bringa, brenga, canga, cajga
kollégista: kolis, koleszos, dutyis
kollégium: koli, kolesz
labda: laszni, laszti
lány: csajszi, nőci
matematika: matek
melegítő: melcsi
nadrág: naci, gatyó, gatyesz
nagyamama: mamus, nyanya, mamóka, mamucika, mamuska, mamcika
nagyapapa: papó, nagypapus, papóka
nővér: nővérke

nyelvtan: nyefi, nyeci, nyefa, grami

osztályfőnök: oszi, ofő, boszi

öcs: öcsi

röpdölő: racska, recska, racsek

röpdolgozat: röpi, cetli, repcsi

sapka: sapi, sapek, satyesz, sapesz

segédmunkás: csicska

sütemény: süti

számológép: pötyi, pötyögő

tanár: tancsi, tanci

tanulás: agytágítás, kínlódás, agytankolás, fejtágítás

testnevelés: tesi

testvér: tesó, tesóka

történelem: töri, törci

unokatestvér: uncsi, unci

b.) Melléknévképzés

alacsony: nyumi, töpszli

divatos: csini, dögös

éhes: kajás, zabás, gyomros

finom: isteni, fincsi

ideges: hangyás

izgalmas: izgi

jó ízű étel: fincsi, fini

mérges: rosszbajos, durcos, paprikás

részeg: iszákos, mámoros

szegény: csóró, csóri

c.) Melléknéviigenév-képzés

divatos: frankó, baró

finom: ehető

sovány: gornyó

d.) Határozóiigenév-képzés

beleszeret: rá van állva, rá van izgulva

részeg: be van baszva, be van állva, el van ájulva

e.) Igeképzés

beszél: karattyol, gügyög, szövegel, pletykál, rizzázik

elmegy: lelécel, felszívódik

eszik: kajál, burkol, zabál, dürmöl, habzsol

gyalogol: kolbászol, glappol, slattyog, sétafikál, kutyagol

iszik: tankol, vedel, kortyol, butykol, zürből, pitykázik, piál

táncol: vergődik, rángatózik, bugizik

2. Szavak, szókapcsolatok rendhagyó összetétele

alacsony: dugóhúzó, tökmag, mélynövésű

asztalos: fakabát, szúvadász, fafaragó, faszú

barátnő: havernő

belépődíj: perselypénz

bor: málnaszörp, gumibogyszörp

bugyi:: tingi-tangi

burgonya: pupu

bűnöző: maffiás, börtöntöltelék

cigaretta: ráknövelő, rákkaja, ráketető

cipő: lábdugó, lábszagtartó, szartaposó, lábszagosító

csöndes tanulás: agytankolás

diszkóba járó fiatal: diszkópatkány, dizsipatkány

dzseki: szélvédő, szélfogó

ebédlő: nyálcsorgató

ellenőrző: jegytároló

étel: tápanyag

festőlétra: gólyaláb

gyakorlatvezető: börtönőr

gyalogol: lábuszozik

házibuli: babazsúr

hiányzás: suliundor

ideges: idegbeteg, idegromcs
igazgató: nagyfőnök
javítóvizsga: kínpad
jóllakott: túltelt, túltáplált, telipocak
kalapács: ütőbot, kenyérgőzős
kar: izombot
kerékpár: rojsz-rojsz, drótszamar
kollégium: diákfogda
kövér: hájmaláj, zsírgaluska
láb: földtaposó
magas: égimeszelő, hosszúpuska
matematika: számtan
mell: tejgyár, tejcarnok, cickó-mickó
melltartó: kantártartó, cickótartó, csecsfék, csecskantár, csecstámasztó
mérgező: rosszbajos, méregzsák
nyakkendő: nyaktekervény, nyakörv, kutyalánc
okos tanuló: könyvmoly
orr: takonygyár, szaglószer
papírzsebkendő: takonyfogó
pénz: sastojas
pénztárca: zsozsótárca, manitartó, létartó, kavicstartó
rendőr: fakabát
rendőrautó: meseautó, ninu-ninu
részeg: józanmentes
sál: nyaktekervény, nyakszalag, nyakmelegítő, nyaktekertyű
sapka: tökfedő
segédmunkás: segédanyag
sovány: csontakéta, csontváz, sportgiliszta, nyúlgerinc
számológép: zsebketyere
szemüveg: pápaszem, bagolyleső, üvegszem
szerelem: elmezavar
tanulás: agytágítás, agyfárasztás, agyfejlesztés, agytankolás, fejtágítás
testnevelés: izomkínzás, izomnövelés
történelemtanár: Csatamami

villanyszerelő: pózنامajom, drótkezelő, póznahuszár
zokni: búztanya, nedvszívó, patatakaró

3. Mozaikszó-alkotás

dolgozat: Zh
fizikatanár: IQ-vadász
házi feladat: h.f. há ef
iskola: isi
javítvizsga: jv.
matematikatanár: IQ-harcos
osztályfőnök: ofő
papírzsebkendő: pzs, pé-zsé
segédmunkás: KM-kás, sm-es
számítástechnika: szám.tech.
szemüveg: IQ-növelő

4. Szóvegyülés

bizonyítvány: bizonyhitvány
cigaretta: bagaretta
fizikatanár: fizikatanci
igazgat^ó: igifő
melegítő: melcsi
pálinka: szeszkó, pálesz
röpdolgozat: repcsi
tanár: tancsi, tanci

5. Szórövidítés, rövidítéses továbbképzés

barát: cimbi
bizonyítvány: bizi
büfé: büf
ceruza: cerka
csöndes tanulás: szili, sziló
dolgozat: doga, dolgi, doli

étel: hami
farmer: naci, fari, dzsinci
fizika: fizi
földrajz: föci
gyakorlat: gyakszi
gyakorlatvezető: gyakfő, gyakvez
házi feladat: há ef, házi
igazgató: igi, diri, igifő
irodalom: irci, ircsi
iskola: isi
jó ízű étel: fini
kollégium: koli, kolesz
nyelvtan: nyefi, nyeci
osztályfőnök: ofő, oszi, boszi, oszt. fő
papírzsebkendő: zsepi
testnevelés: teszi
történelem: törti, törtci

6. Elvonás

eszik: zabál
étel: zaba
iszik: piál, butykol
ital: pia

7. Szócsonkítás

anya: anci, ésnya
apa: apci, éspa
colostok: coli
farmer: fari
fizika: fizi, fiziksz
földrajz: föci
osztályfőnök: oszi
prostituált: prosti

testvér: tesó

történelem: töri, töröi

unokatestvér: uncsi, uncsitesó

8. Szóferdítés (-torzítás)

büfé: büffencs

kerékpár: brinyigli

nagymama: öreglyány

zokni: zokó

9. Szójáték

büfé: büfögő

fizikatanár: Fizimiska

kőműves: Mekk mester

melltartó: cicifix

okos tanuló: dr. agy

papírzsebkendő: takonycsapda

10. Ikerítés ("rímjáték")

anya: cika-cika

bugyi: tingi-tangi

mell: cickó-mickó

rendőrautó: ninu-ninu

történelemtanár: Csatamami

11. Névadás ("beszélőnevek")

angoltanár: Ms. Lady, Candy, Csicsolina

egyes (osztályzat): karesz

fizikatanár: Fizimiska

igazgató: diri, góré

földrajztanár: Térképes Jack

kettes (osztályzat): béla

kőműves: Kőműves Kelemen, Mekk mester, faldoktor, sziklaszabó

matematikatanár: Mr. Tudálékos

némettanár: Mrs. Jägermeister, Herr Hitler

12. Népetimológia

bugyi: bugyogó

burgonya: kolompér

bűnöző: betyár, diler

festőlétra: lajtorja

megbukik: buksza

pénztárca: buksza

13. Elavult (elavuló, régies) szó felelevenítése

alsónadrág: gatyá

ceruza: penta

étel: elemózsia

iskola: tanoda

kollégium: kolostor

mell: csecs

nagypapa: tata

orosz: muszka

pálinka: pályinka

prostituált: utcalány, szajha

szemüveg: okulláré

14. Idegen nyelv utánzása

angoltanár: teacher, English teacher

anya: mutter, muti

apa: father, vater, vati

barát: hapsi, span

báty: bratyó, bratyesz

éhes: kajás

fiú: hapsi, csávó, krapek, pasi

fizika: fiziksz

házibuli: Banzai
iskola: skola
ital: drinking
lány: spiné
nagyapapa: nagyvater
német: deutsch
orr: nózi
pénz: lóvé. stex, lovetta
sapka: satyesz
számológép: kompjúter, kalkulátor
szerelem: love, lāv, "dúl a love", lamour
táncol: dancel
unokatestvér: kuzin

15. Tömbösítés

beleszeret: rá van állva, rá van izgulva
éhes: korog a bélem
elmegy: elhúzza a csíkot
eszik: tömi a burát, tömi a fejét
fej: hólyag a nyakon
hány: kiteszi a taccsot, rókát fog, megadja magát
ideges: veri az ideg, fenn van a tantusz, idegroham éri
iszik: meghúzza a poharat
jóllakott: tele van a bél, tele a bendő
kövér: se széle se hossza
mérge: pirka lett
rendőr: kék ruhás szörnyecskék
részeg: be van baszva, el van ájulva
szakítás: vége a dalnak

16. Hangfestés

beszél: durrog, karattyol, csacsog, kotkodál, recseg, ugat
büfé: büf

csók: cuppantás
eszik: dürmöl, majszol
gyalogol: csattog, glappol, slattyog
ideges: bereccsen
iszik: gigázik, hörpint, zürből
táncol: csörög

17. Neologizmusok

diszkóba járó fiatal: diszkópatkány, dizsipatkány
divatos (ruha): frankó, baró, menő
fizika: gravitáció
izgalmas: frankó
matematikatanár: IQ-harcos
okos tanuló: puncsos
számológép: pötyögő, pötyөгtető, kompjúter
szemüveg: IQ-növelő
zokni: búztanya

4. ÖSSZEGZÉS

A felmérés során gyűjtött példák igazolják, hogy a diákság nyelve fontos helyet foglal el nyelvünkben.

A szakmunkások nyelvét vizsgálva a következőket tapasztaltam: szellemes és ötletes szinonimákat használnak, melyek színesítik a diáknyelv kifejezőkészségét. Vannak olyan szavak, szókapcsolatok, kifejezések, melyek a szakmájukhoz kapcsolódnak, ezért csak az ő számukra érthető.

Pl.: asztalos: fakabát, szúvadás, fafaragó...

villanszerelő: elektromos ember, póznamajom, drótkezelő...

segédmunkás: csicska, kiségitő, segédanyag, KM-kás, sm-es, span

Előfordulnak durva, trágár, parlagias, nem szalonképes szavak, kifejezések is.

Pl.: mell: csöcs, csecs, tőgy, bögy

melltartó: csecsfék, csecskantár, csecstámasztó

fiú: kan, csődör

részeg: be van baszva

orr: takonygyár

beleszeret: rá van állva, rá van izgulva

beszél: pofázik, rinyál

Mindez talán összefügg azzal, hogy a sok vidéki tanuló (a kérdezettek 69%-a), melynek 81%-a fiú, 19%-a lány, és talán a fiók szókinccse pallérozatlanabb, durvább mint a lányoké.

A csoport tagjaira jellemző, hogy a verbális jelek mellett nonverbális jelekkel, jelzésekkel, magatartási formákkal fejezik ki összetartozásukat, ill. a többi csoporttól, rétegtől való elkülönülésüket. Gyakran olyan jeleket, jelzéseket használnak, melyeket csaka a csoport tagjai ismernek, máskor olyan megkülönböztető jelzésekkel élnek, melyeket a társadalom minden tagja ismer.

Az ifjúság, a diákság nyelve, beszéde a legszínesebb, legszemléletesebb, valamint a legváltozékonyabb nyelvi rétegek egyike. Nagyobb türelmet kellene tanúsítanunk iránta.

A nyelvművelésben mindenki és minden társadalmi intézmény illetékes. A elnaggyobb felelősség mégis a művelődés intézményeire (iskola, színház, mozi) és a tanítókra, tanárookra. hárul.

Törekednünk kell arra, hogy megismerjük a nyelvüket, ennek során a fejlesztési lehetőségeket is számba kell vennünk, hiszen ők képviselik majd a leendő társadalmat.

5. FELHASZNÁLT IRODALOM

Utibyen sorral?

1. Kovalovszky Miklós: Nyelvfejlődés-nyelvhelyesség. Akadémia Kiadó, Budapest, 1977.
2. Kovalovszky Miklós (szerk.): Nyelvünk világa. Gondolat, Budapest, 1978. (Kovalovszky: "Szegény" fiatalok)
3. Deme László: A beszéd és a nyelv. Tankönyvkiadó, Budapest, 1984.
4. Bárczi Géza: A magyar nyelv életrajza. Gondolat, Budapest, 1963.
5. Bárczi Géza - Benkő Loránd - Berrár Jolán: A magyar nyelv története. Tankönyvkiadó, Budapest, 1980.
6. Bárczi Géza: Nyelvművelésünk. Gondolat, Budapest, 1974.
7. Kiss Jenő, Szűts László (szerk.): A magyar nyelv rétegződése. Akadémia Kiadó, Budapest, 1988.
8. Benczédy József - Fábrián Pál - Velcsov Mártonné: A mai magyar nyelv. Tankönyvkiadó, Budapest, 1974.
9. Mizser László: A diáknyelv témakörei. Magyar Nyelvőr. 96. évf. 1972/1. 285-286.
10. Fejtő György: Az ifjúság beszédkultúrája. Édes Anyanyelvünk. 6. évf. 1984/3. 1.
11. Kovalovszky Miklós: Az ifjúság nyelvéről. Valóság. 6. évf. 1963/5, 67.73,
12. Fisher Sándor: Hogyan beszélnek a fiatalok? Élet és Irodalom. 1974. jún. 29. 13. o.
13. Balogh Dezső-Gálffy Mózes-J. Nagy Mária: A mai magyar nyelv kézikönyve. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1971.
14. Adamikné Jászó Anna: A magyar nyelv kézikönyve. Trezor Kiadó, Bp. 1995.
15. Kardos Tamás-Szűts László: Diáksóder. Hogyan beszél a mai ifjúság? Ciceró, Bp. 1995.
16. Thomann Mónika-Tóth Kornélia: Magyar diákszótár (1965-1980). Bp. 1994.
17. Hoffmann Ottó: Szóalkotási módok 10-14 évesek ifjúsági nyelvében. Magyar Nyelvőr 120. évf. 1996/3 297-301, 121. évf. 1997/3. 290-307.
18. Wacha Imre: Ifjúsági csoportok nyelvi és nem nyelvi jelei, jelzései. Édes Anyanyelvünk. 13. évf. 1990/2. 18.
19. Dobos László: Hogyan beszél ma az ifjúság? Édes Anyanyelvünk. 14. évf. 1992/2. 2.
20. Gerendeli György: Kokó, Cila és társaik. Édes Anyanyelvünk. 11. évf. 1989/1. 13.

MELLÉKLET

Kedves ifjú Barátom!

Szeretném segítségdet kérni dolgozatomhoz, melynek témája: Diáknyelvi vizsgálatok. Ehhez készítek felmérést, amely a szakmunkástanulók kifejezésmódját vizsgálja. A feladatod az lenne, hogy írd rokonértelmű kifejezéseket a szavak mellé, amennyit ismersz és használasz! Ha van olyan szó vagy kifejezés, amit nem soroltam fel, kérlek írd oda a megfelelő témakör végére a "Megjegyzés" címszó mellé! Ha valamelyikhez nem tudsz, azt húzd ki!

Köszönöm a munkád: Rinyuné Varga Judit

magyar szakos tanár

A válaszoló neve:.....

lakhelye:.....

KÉRDŐÍV

1. A család

anya:

apa:

báty:

húg:

nagymama:

nagypapa:

nővér:

öcs:

testvér:

unokatestvér:

Megjegyzés:

2. Az étkezés

burgonya:

éhes:

eszik:

étel:

iszik:

ital:

jó ízű étel:

jóllakott:

mákos tészta:

rosszízű étel:

sütemény:

Megjegyzés:

3. Az iskola

angoltanár:

asztalos:

bizonyítvány:
büfé:
ceruza:
colostok:
csöndes tanulás:
dolgozat:
ebédlő:
egyes (osztályzat):
ellenőrző:
felelés:
festőlétra:
fizika:
fizikatanár:
földrajz:
gyakorlat:
gyakorlatvezető:
gyalu:
házi feladat:
hiányzás:
igazgató:
ipari tanuló:
irodalom:
irodalomtanár:
iskola:
javítóvizsga:
kalapács:
kettes (osztályzat):
kollégista:
kollégium:
kőműves:
lakatos:
matematika:
matematikatanár:
megbukik:

német:
némettanár:
nyelvtan:
nyelvtantanár:
okos tanuló:
orosz:
orosztanár:
osztályfőnök:
radír:
röpdolgozat:
segédmunkás:
sikeres vizsgát tesz:
számítástechnika:
számológép:
tanár:
tanulás:
testnevelés:
testneveléstanár:
történelem:
történelemtanár:
villanyszerelő:
Megjegyzés:

4. Az öltözködés, ruházat, megjelenés

alacsony:
alsónadrág:
bugyi:
cipő:
divatos (ruha):
dzseki:
farmer:
fej:
fenék:
kar:

kövér:
láb:
magas:
melegítő:
mell:
melltartó:
nadrág:
nyakkendő:
orr:
öltöny:
pénztárca:
pulóver:
sál:
sapka:
sovány:
szemüveg:
zokni:
Megjegyzés:

5. A szórakozás

Balaton:
barát:
barátnő:
belépődíj:
bor:
cigaretta:
cola:
cukrászda:
diszkó:
fiú:
hány:
házibuli:
kerékpár:
labda:

lány:
pálinka:
részeg:
sőr:
táncol:
verekedés:
Megjegyzés:

6. Egyéb

becsap:
beleszeret:
beszél:
bűnöző:
csók:
elmegy:
finom:
gyalogol:
ideges:
izgalmas:
köszönési, üdvözlési formák:
mérges:
papírzsebkendő:
pénz:
prostituált:
rendőr:
rendőrautó:
szakítás:
szegény:
szerelem:
Megjegyzés: